

ไฮเทคและไฮทซ์

เชก ธนะศิริ

Chek Thanasiri

ฟริจอฟ แคปรา (Frijof Capra) นักฟิสิกส์ นักปรัชญา นักเขียนชาวออสเตรีย ได้เขียนหนังสือไวเล่มหนึ่ง ชื่อ The Turning Point (จุดเปลี่ยนแปลงหรือจุดหักเห) เมื่อปี 1982 โดยย่อๆ ที่สุด เพื่อชี้ให้เห็นว่าปัจจุบัน (14 ปีผ่านไปแล้ว) วิชาการและความรู้ต่างๆ ที่จะนำไปใช้ปฏิบัติเพื่อความเป็นอยู่และความอยู่รอดของมนุษยชาติอันรวมไปถึงสภาวะแวดล้อมรอบด้านของมนุษย์นี้ อาศัยแนวความคิดและความรอบรู้ ตลอดจนประสบการณ์ของชีวิตจากซีกโลกตะวันออกเกือบทั้งสิ้น ที่เห็นเด่นชัดที่สุด ดูได้จากศาสนาที่ยิ่งใหญ่ในโลก 4 ศาสนา ได้แก่ ศาสนาฮินดู ศาสนาพุทธ ซึ่งเก่าแก่ที่สุด มีอายุถึงกว่า 3,000 ปี รองลงมาคือ ศาสนาคริสต์ ซึ่งมีอายุเกือบ 2,000 ปี และศาสนาอิสลามประมาณ 1,400 ปีเศษ ศาสดาของทั้ง 4 ศาสนานั้นต่างก็มีถิ่นฐานอยู่ในภาคพื้นเอเชียทั้งสิ้น ทั้งสามศาสนาที่ประชาชนค่อนข้างนับถือจนกระทั่งทุกวันนี้ ต่างก็มีบทบัญญัติ และคำสอนทั้งเพื่อผู้สืบทอดพระศาสนานั้น และเพื่อประชาชนโดยทั่วไปอันเป็นอมตะที่สามารถนำมาปฏิบัติได้ในชีวิตประจำวันจนถึงทุกวันนี้ สำหรับพุทธศาสนานั้น นักคิดนักเขียนชาวตะวันตกยังคงกล่าวว่า เป็นศาสนาที่มีความเป็นวิทยาศาสตร์ และในทัศนะแห่งความเป็นจริง (the most scientific and the most realistic) อีกด้วย

เมื่อไม่นานมานี้ ท่านสันตปาปา John paul ที่ 2 ไปปแห่งมหานครวาติกัน ได้ทรงแสดงปาฐกถาในตอนหนึ่งที่ท่านได้สังเกตว่าปัจจุบันนี้ ชาวตะวันตกได้หันมาสนใจอยากเรียนรู้แนวคำสอนและเชิงปฏิบัติขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าหรือไม่ก็สนใจปรัชญาและความรู้แผนโบราณทางตะวันออกมากขึ้น ตามลำดับ จนถึงกับทรงปรารภขึ้นในปาฐกถานั้น และเน้นให้ชาวคริสต์ทั้งหลายให้ตระหนักและหาแนวทางพัฒนาไม่ให้เสื่อมความนิยม

ในรอบ 200-300 ปีที่ผ่านมา เป็นระยะที่ชาวตะวันตกได้แผ่อิทธิพลโดยวิธีล่าเมืองขึ้นทางตะวันออก ศาสตร์ต่างๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งทางด้านการแพทย์ทางตะวันตกได้เข้ามามีอิทธิพลแผ่ขยายเข้ามาอย่างมากมาย จนศาสตร์ทางตะวันออกไม่ได้รับการพัฒนาและส่งเสริมอย่างใดเลย ทำให้ศาสตร์ทางตะวันออกล้าหลังขาดการพัฒนาศึกษาและค้นคว้าน้อยป้อนอย่างน่าเสียดายยิ่งหลักฐานด้านความรู้ต่างๆ หดหายไป อีกทั้งยังได้ถูกทำลายทิ้งอย่างสิ้นเชิง

ในรอบกึ่งศตวรรษที่ผ่านมาฝ่ายตะวันตก (รวมทั้งในสหรัฐอเมริกา แคนาดา และญี่ปุ่น) ซึ่งถือว่ามีความก้าวหน้าสูงสุดทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีต่างๆ ที่เรามักเรียกสั้นๆ ว่า ไฮเทค

(High Technology) และโดยเฉพาะอย่างยิ่งในยุคของอิเล็กทรอนิกส์และคอมพิวเตอร์ ได้สร้างเครื่องมือต่างๆ ในทุกสาขาวิชาชีพให้แก่โลกมนุษย์อย่างน่ามหัศจรรย์เหลือที่จะพรรณาได้ เฉพาะในสาขาวิชาชีพแพทย์ ไม่ว่าจะเป็นเครื่องมือในการวินิจฉัยโรคหรือด้านรักษาโรคต่างๆ ซึ่งผู้เขียนเป็นแพทย์คนละสมัย ขอยอมรับว่าโง่และล้าหลังจริงๆ ในเรื่องของความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์หรือไฮเทค เหล่านี้ช่างชนิดที่มองไม่เห็นฝุ่นแม้แต่หน่อย หากแต่ประสบการณ์ในเรื่องของเศรษฐศาสตร์การแพทย์ (Medical economics) นั้น แม้แต่ประเทศเจ้าของความรู้ความคิดเหล่านี้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งประเทศสหรัฐ กำลังมีปัญหาหนักจนแม้กระทั่งประธานาธิบดี Bill Clinton แห่งพรรคดีโมแครตที่เป็นพรรคที่เน้นบริการการแพทย์ สาธารณสุข สังคมสงเคราะห์ยังถึงกับออกปากว่าจำเป็นต้องยกเครื่อง ระบบการบริการทางการแพทย์และสาธารณสุขโดยเร็ว เพราะสหรัฐอเมริกาคิดใช้จ่ายงบประมาณบริการทางการแพทย์และสาธารณสุข นี่เป็นเงินถึง 3 เท่าของงบประมาณทางการทหารเสียด้วยซ้ำ ซึ่งไม่เคยสูงถึงเพียงนี้ ที่สนใจกว่านั้นก็คือ ได้มีผลการวิจัยทางการแพทย์พบว่า การเจ็บไข้ได้ป่วยปัจจุบันนั้นผลสำเร็จจากการใช้ไฮเทค (High Tech) เพียงไม่เกิน 20% ประชาชนหายจากโรคร้ายไข้เจ็บต่างๆ ได้ด้วยตนเอง หรือวิธีการที่ไม่ใช่เทคโนโลยีอะไรเลยถึง 80% หรือกว่านั้น

ในระยะเวลาอันใกล้เช่นกันนี้ ชาวตะวันตก และสหรัฐเองก็มาสนใจวิทยาการความรู้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งความรู้ทางด้านการแพทย์ ซึ่งเกี่ยวข้องกับชีวิตมนุษย์และต้องสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมรอบด้าน อันเป็นธรรมชาติ ศาสตร์เหล่านี้ทางตะวันออกได้สะสมความรู้ถ่ายทอดมานานนับหลายพันปีที่ใช้คำว่า ไช้ทซ์ (High Touch) โดยใช้หลักธรรมด้วยการสัมผัสใช้ความชำนาญของตัวเรา เช่น การฝังเข็ม กดจุด การนวดกล้ามเนื้อ การนวดกระดูกและข้อ การรักษาด้วยพลังภายใน และการใช้พลังจิตช่วยในการวิเคราะห์และรักษาโรคต่างๆ เป็นต้น รวมไปถึงการใช้ยาสมุนไพรต่างๆ ที่ปลูกด้วยมือ จัดและทำด้วยมือ เป็นต้น ความรู้ต่างๆ ที่กล่าวถึงและยังมีอีกมากมายแตกต่างไปตามภูมิภาค ล้วนแล้วแต่มีหลักและเหตุผลทั้งสิ้น

ตัวอย่างที่เห็นชัดๆ เมื่อไม่นานมานี้เอง อาจารย์ผู้ใหญ่ทางสุนทรียะเวชผู้หนึ่งได้เล่าให้ฟังว่า ในประเทศอังกฤษได้ค้นพบว่า การทำคลอดแบบที่ชาวบ้านคนไทยสมัยก่อนใช้วิธีนั้นคลอดโดยใช้มือโหวไว้กับขอบน้านเป็นวิธีที่ดีที่สุด (คลอดแบบแม่ناقพระโขนง) แต่แม่นาคที่คลอดลูกตายเพราะ ลูกเอาแขนออกขัดปากมดลูกซึ่งผิดปกติ ไฮเทค สามารถจะช่วยให้ด้วยการผ่าตัด นอกจากนั้นการคลอดแบบตะวันออก (แบบไทยๆ) ยังให้โอกาสสามีเข้ามาช่วยเหลือนวดเฟ้นและให้กำลังใจร่ายยาของตนเองอย่างใกล้ชิด คือการอยู่ไฟของไทยกำลังเป็นวิธีที่อยู่ในความนิยมอย่างสูง ในประเทศอังกฤษสิ่งที่เรียกว่า ไช้ทซ์ อีกแบบหนึ่ง มีข้อสังเกตความแตกต่าง ระหว่าง ไฮเทค และไช้ทซ์ ก็คือ ไฮเทคนั้น จะแยกชิ้นส่วนมากขึ้นๆ ตามลำดับ ส่วนไช้ทซ์ ยึดหลักขององค์รวม ซึ่งหมายถึง พืชภาพจักรวาล ดินฟ้าอากาศ ธรรมชาติแวดล้อมรอบด้าน ถ้าพิจารณาในเฉพาะเรื่องของมนุษย์ ก็ต้องพิจารณาทั้งกาย จิต วิญญาณ และสิ่งแวดล้อม โดยต้องพิจารณาใช้สัมพันธ์กับธรรมชาติรอบด้านด้วย ที่เรียกว่า Holistic เช่น Acupuncture, Aroma Therapy, Homoeopathy, Osteopathy ทั้งหมดเป็นวิธีให้ร่างกายจัดความสมดุลให้เกิดขึ้นเพื่อสู่สภาวะปกติ ปัจจุบันนี้โรคต่างๆ ที่คร่าชีวิตมนุษย์อยู่ทุกวันนี้เป็นโรคที่ปราศจาก

เชื้อโรค เพราะ โยเทค มียารักษาและยาป้องกันดี แต่โรคที่ไม่มีเชื้อ เช่น เบาหวาน ความดัน ไขมัน หัวใจ หลอดเลือด สมอ ไขข้อ จิตประสาท มะเร็ง ฯลฯ รวม แม้แต่โรคนี้ในไต ถุงน้ำดี เหล่านี้มันไม่มียาใดๆ รักษาให้หายได้ นอกจากแค่รักษาปลายเหตุ คือ รักษาอาการเท่านั้น การจะรักษาต้นเหตุจะต้องกระทำทั้งองค์รวม ทั้งกาย และจิต ซึ่งหมายถึงพฤติกรรมต่างๆ ด้วย ตลอดจนสภาพแวดล้อมรอบด้าน นับว่าเป็นประเภทยาย โยทชทั้งสิ้น โยเทค จะต้องมียาใช้จ่ายที่สูงมากเพราะเครื่องมือใหม่ๆ ล้วนมีราคาแพง วิชาการวินิจฉัยและการรักษาที่เกินจำเป็นและมีสิ่งยั่วยวนที่จะทำให้โยเทค ในด้านการวินิจฉัยโรคนั้นดูเหมือนว่าจะมีประโยชน์และวิเคราะห์โรคได้ละเอียดลึกซึ้งมากกว่าโยทช เฉพาะที่แต่ละจุดเท่านั้น แม้ว่าจะพบว่าป็นอะไรแต่ก็ไม่สามารถนำมาใช้ในการรักษาได้

ผลพวงของการมองร่างกายแบบแยกส่วน โดยเฉพาะการใช้เทคโนโลยีต่างๆ มาตรวจร่างกายเฉพาะส่วน แทนการมองร่างกายทุกระบบ ที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมและสิ่งแวดล้อมแม้กระทั่งจิตใจ ด้วยการใช้ความรู้พื้นฐานทางกายวิภาค สรีรวิทยา ตามที่แพทย์ทุกคนได้เคยเล่าเรียนในมหาวิทยาลัยอย่างโซโซน ใน 2 ปีแรกๆ ที่ว่าโครงสร้างของร่างกายนี้มีความสัมพันธ์กับหน้าที่ มีการปรับสมดุลด้วยตนเองอยู่ตลอดเวลา โดยจะเบี่ยงเบนไปตามพฤติกรรมและสิ่งแวดล้อม ปกติแล้วธรรมชาติของร่างกาย มีกลไกพิเศษในการปรับความสมดุลทุกระบบทั้งอวัยวะภายนอกและภายใน รับความรู้สึกได้ตลอดเวลา ตราบใดที่เซลล์เหล่านี้ยังมีชีวิต วิทยาการ ปรากฏการณ์ทางธรรมชาติของร่างกายทั้งหมดนี้ต้องท่องจำเรียนรู้เป็นตำรานับร้อยนับพันเล่ม สุดท้ายถึงการบำบัดรักษามนุษย์กลับเน้น เทคโนโลยี โดยเฉพาะคือ โยเทค ทั้งยาและการผ่าตัดที่เป็นเฉพาะส่วนของเฉพาะส่วน และแยกอวัยวะออกจากกัน ผู้ชำนาญอวัยวะใดก็จะสอนแต่อวัยวะนั้นๆ พยายามหาเทคโนโลยีใหม่ๆ เอา มาแข่งขันกันในการบำบัด เฉพาะอวัยวะแต่ละอวัยวะ แนนอนมันเป็นวิทยาการก้าวหน้า น่าตื่นเต้น แต่ในความเป็นจริงแล้ว ร่างกายของมนุษย์นั้น แยกส่วนจากกันไม่ได้เลย มันสัมพันธ์กันอย่างสมดุลไปด้วยกันทั้งร่างกายและยังมีจิตใจกับสิ่งแวดล้อมไปด้วยกันตลอดเวลา การตรวจร่างกายของมนุษย์ทั้งระบบดังกล่าวนี้ โยเทค ทำไม่ได้ และคิดว่าจะไม่มีทางจะทำได้ด้วย เหตุผลก็คือ เครื่องมือของโยเทคนั้นต่างก็แยกส่วนในตัวของมันเองอยู่แล้ว แล้วมันจะทำการวิเคราะห์โรคและรักษาโรคที่มีมันป่วยเจ็บสัมพันธ์ด้วยกันไปหมด

ด้วยเหตุผลทั้งหมดที่ยกมาอ้างนี้ พอจะกล่าวได้หรือไม่ว่า เป็นการผิดพลาดของมนุษย์เอง โยโซใครไม่ได้ กระแสแรงของความเชื่อใหม่นี้บวกกับคำวิชาของโยเทคเป็นสิ่งจูงใจสำคัญที่สร้างความ ร่ำรวยให้แก่ผู้ประกอบการในโยเทคนั้น ยิ่งเป็นการสร้างกิเลสและสร้างความอหังการให้แก่ผู้ใช้วิชา โยเทคนั้น เลยลืมมองคนทั้งคนจากการสัมผัสแรก คือ ตา ดู มองเห็นอวัยวะภายนอกที่เห็นได้ตั้งแต่ สีผิว ลักษณะผิวหนัง สีหน้า ทรวดทรงรูปร่างทุกส่วน ทุกอริยาบถ หูฟังจากการเคาะ ใช้มือสัมผัส การดูนั้นดูแม้กระทั่งสี และลักษณะของปัสสาวะ และอุจจาระก็สามารถจะบอกอะไร ได้ เมื่อ ดู คล่า เคาะ ฟัง แล้วก็ยังต้องใช้ปัญญาวิเคราะห์ เป็นเบื้องต้นก่อนที่จะไปใช้โยเทค ยกตัวอย่างง่ายๆ เช่น อาการปวดศีรษะ แบบไมเกรน (Migraine) มีอยู่ 6 ทฤษฎี

1. หลอดเลือด (ตีบหรือขยาย)
2. ระบบประสาท
3. ระบบประสาทที่หลอดเลือด
4. การแข็งตัวของหลอดเลือด
5. สารเซโรโทนิน

6. ไม่ทราบเหตุแน่ เลยรวมเป็นทุกระบบ 1-5 เรียกว่า Unifying theory แต่ละอย่างๆ จะมีการผลิตตัวยาวอย่างละ 100 ยี่ห้อ เมื่อไม่หาย ตรวจไฮเทค เสียเงินไปเป็นแสนบาท ก็ไม่พบอะไร เสียเงินเปล่าๆ แต่ถ้าเมื่อใดเกิดไปพบข้อบกพร่องของอวัยวะใดก็จะบอกว่าเป็นโรคนี้ตามอวัยวะนั้นๆ แล้วก็ใช้ยาแก้อาการของอวัยวะนั้นๆ เมื่อไม่ได้แก้ที่ต้นเหตุของมัน แล้วมันจะหายได้อย่างไร?

ตามความเป็นจริงนั้น เมื่ออวัยวะใดขาดเลือด เพราะเส้นเลือดหรือประสาทถูกกดทับ ทำให้ส่วนที่ใกล้เคียงเกิดบวม มีสารเคมีคั่ง อาการเจ็บปวดก็จะเกิดขึ้นทั้งหมด ถ้าเรามีผู้ชำนาญการ ทุกระบบหรือทุกอวัยวะ การรักษาก็ต้องแยกออกตามผู้ชำนาญการ ท่านลองหลับตานึกดูว่า ผู้ป่วยจะต้องกินยาจำนวนมากมายากี่ขนาน ยาทุกชนิด จะต้องไปที่หม้อกรองคือ ไต ดังนั้นปัจจุบันนี้จึงต้องตั้งหน่วยล้างไต เพราะไตซึ่งเป็นหม้อกรองน้ำมันเครื่องเกิดพัง เพราะสารเคมีจากยาต่างๆ ท่านลองคิดดูว่า ถ้าเราบีบขมับตัวเอง แล้วใช้ยาระงับปวดก็ร้ายขนาน ถ้าเราไม่เอามือที่บีบขมับตัวเองออก ความเจ็บปวดจะหายไปหรือ? ฉันทักใจฉันนั้น

ถึงเวลาแล้วหรือยังที่จะพลิกหายนะให้เป็นการพัฒนา แทนที่จะมาชนμάกันด้วยการตั้งกรรมการชุดนั้นชุดนี้ แล้วเราก็จะต้องจ้างทนายเก่งๆ ไว้คอยว่าความ แต่ถ้าเราหันมามองการแพทย์นอกระบบที่เป็นองค์รวม (Holistic) รวมพลังกันจัดสัมมนาให้ความรู้บุคลากรทางการแพทย์ทุกสาขา ไม่จำเป็นต้องเป็นแพทย์ก็สามารถเรียนรู้และนำความรู้เหล่านั้นซึ่งเป็นความรู้ทางด้านการส่งเสริมสุขภาพและการป้องกันโรคกับการฟื้นฟูสมรรถภาพ (Rehabilitation) แทนการมุ่งแต่การรักษาหรือแก้ปัญหาที่ปลายเหตุ เชื่อแน่ว่าจะทำให้ประชาชนได้เรียนรู้และรู้วิธีแก้ปัญหาให้ตัวเอง โดยเจ็บป่วยน้อยที่สุดที่จะต้องไปพึ่งแพทย์ให้การรักษา

ปัจจุบันไม่นานมานี้เอง องค์การอนามัยโลก ได้ประกาศเป็นแนวทางให้สมาชิกทั่วโลกได้ออกนโยบายการตรวจและการรักษาแผนโบราณ (ตะวันออกเป็นส่วนใหญ่) เป็นทางเลือกให้รัฐบาลและประชาชนใช้ในการแพทย์และสาธารณสุขของประเทศของตน ถ้าหากไม่ออกนโยบายนี้แล้ว ท่านคิดหรือว่าลำพังการแพทย์แผนปัจจุบันร่วมกับไฮเทคจะสามารถครอบคลุมบริการให้ประชาชนได้อย่างทั่วถึง เราจะต้องยอมรับว่าการป่วยต่างๆ ของประชาชนนั้นที่จำเป็นต้องรักษาจริงๆ ด้วยยาหรือผ่าตัดนั้นน้อยมากหลายโรคที่ใช้หลักธรรมชาติจิตวิทยา การปฏิบัติตัวของครอบครัวทำให้ผู้ป่วยมีอาการและจิตใจดีขึ้นแล้ว

ดังนั้นผู้ที่ทำหน้าที่กำกับ ดูแลการให้บริการทางการแพทย์ต่อประชาชนในชาติ จะต้องเปิดใจให้กว้าง ความใจกว้างนี้สมควรจะให้กว้างกว่าใจขององค์การอนามัยโลกด้วยซ้ำไป ไม่ยึดมั่นในอัตตาของตัวเองจนเกินไป